

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНОЗЕМНИХ МОВ В СИСТЕМІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ

Анотація. У статті проаналізовані питання культурно-освітнього потенціалу іноземних мов у системі професійної підготовки майбутніх інженерів та його успішної реалізації. Розглянуто поняття «професійна культура», наведені компоненти професійної культури майбутнього інженера.

Ключові слова: майбутній інженер, культура, професійна культура, навчання іноземних мов, вища освіта.

КУЛЬТУРНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ИНОСТРАННЫХ
ЯЗЫКОВ В СИСТЕМЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ
ИНЖЕНЕРОВ

Аннотация. В статье проанализированы вопросы культурно-образовательного потенциала иностранных языков в системе профессиональной подготовки будущих инженеров и его успешной реализации. Рассмотрено понятие «профессиональная культура», приведены компоненты профессиональной культуры будущего инженера.

Ключевые слова: будущий инженер, культура, профессиональная культура, изучение иностранных языков, высшее образование.

CULTURAL AND EDUCATIONAL POTENTIAL OF FOREIGN LANGUAGES
IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL EDUCATION OF FUTURE ENGINEERS

Abstract. The article deals with the issues of cultural and educational potential of foreign languages in the system of professional education of future engineers and its successful implementation. The notion of professional culture is considered, components of future engineer professional culture are presented.

Keywords: future engineer, culture, professional culture, foreign language learning, higher education.

Іноземна мова є невід'ємним компонентом всіх етапів підготовки фахівця. Високий рівень володіння мовою, безумовно, сприяє просуванню кар'єри, підвищенню інтелектуального та культурного рівня спеціаліста, легкій адаптації його в іншомовному багатокультурному середовищі, в тому числі у професійному.

Вимоги українських вузів до рівня володіння іноземними мовами випускників вищих навчальних закладів прописані у галузевих стандартах вищої освіти України. На думку розробників стандартів [3;4] майбутній інженер має розширювати лексико-граматичний мінімум шляхом обробки професійно-орієнтованих іншомовних джерел, застосовувати іноземну мову під час усних та письмових контактів в умовах професійного спілкування, здійснювати читання і осмислення професійно-орієнтованої та загальнонаукової літератури, та використовувати її у соціальній та професійній сферах. Саме такі вимоги до володіння іноземною мовою підкреслюють її надзвичайну важливість для становлення фахівця як в особистому, так і суспільному відношенні.

Проблема професійної культури фахівця досліджується у працях багатьох науковців: І. Зязюна, І. Ісаєва, С. Ісаєнко, В. Кременя, Н. Крилова, В. Кудіна, Н. Ничкало, С. Сисоєвої, В. Ткаченка та інших. Питання викладання іноземних мов для майбутніх інженерів розглянуто у роботах Є. Агаркової, М. Аріян, І. Берман, О. Тарнопольського. Проблеми особистісного і професійного розвитку студентів вищих технічних навчальних закладів вивчали Л. Буєва, О. Глузман, В. Семиченко, В. Серіков. Проте питання культурно-освітнього потенціалу

іноземних мов у професійній підготовці майбутніх інженерів у дослідженнях вітчизняних науковців є недостатньо вивченим.

Мета статті – проаналізувати аспекти питання культурно-освітнього потенціалу іноземних мов у професійній підготовці майбутніх інженерів.

У сучасній науково-педагогічній літературі існує декілька підходів до трактування поняття «професійна культура», але найбільш точним ми вважаємо формулювання групи авторів Н. Молоткової, В. Гриднева, А. Груздева, які визначили професійну культуру як «рівень соціально-професійного розвитку у певному виді діяльності, міра і засіб реалізації творчого потенціалу, який відображається у результатах діяльності». Вчені підкреслили, що основними компонентами професійної культури інженера є насамперед професійні знання, вміння, навички та досвід, а також творчість і гуманітарний аспект [2].

Під пильною увагою науковців також знаходяться питання компонентів професійної культури фахівців. Так, у структурі професійної культури С. Ісаєнко визначає структурні компоненти: 1) аксеологічний (цінності та знання); 2) технологічний компонент (досвід діяльності та спілкування); 3) особистісно-творчий (здібності, якості, здатність до самореалізації). До функціональних компонентів професійної культури дослідник відносить гносеологічний (методологічна, дослідницька, інтелектуальна, психологічна культура), гуманістичний (моральна, духовна культура), нормативний (правова, управлінська, організаторська та виконавча культура), інформаційний (діагностична, прогностична, інноваційна, моніторингова, пошукова культура), комунікативний (етична культура, культура поведінки, спілкування, культура міжнаціонального спілкування), освітній (технологічна, навчально-пізнавальна, дидактична культура), виховний (політична, економічна, екологічна, естетична, фізична, валеологічна культура) [1, с.18].

Формування багатьох компонентів професійної культури у системі професійної підготовки майбутніх інженерів є можливим при реалізації культурно-освітнього потенціалу іноземних мов. Як зазначає Л. Ремізова, культурно-освітній потенціал іноземних мов може реалізуватися повною мірою

при усвідомленні майбутніми фахівцями значущості вивчення іноземної мови як для особистості, так і для професійної діяльності, при відповідності змісту і процесу навчання зі змістом і процесом майбутньої професійної діяльності [6, с.157-158].

Автори Типової програми з англійської мови професійного спрямування, ґрунтуючись на галузевих стандартах вищої освіти і дескрипторах рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій мовної освіти, зазначають, що майбутній спеціаліст повинен бути здатним ефективно спілкуватися в професійному середовищі для обговорення навчальних і спеціальних питань, підготовки публічних виступів та ведення дискусій, пошуку інформації у друкованому та електронному вигляді, аналізу іншомовних джерел, написання різного виду текстів, листів і документів, перекладу фахових текстів з використанням словників різного типу [5].

Оскільки Типовою програмою не регламентуються зміст, форми, засоби та методи навчання, викладачі іноземних мов можуть максимально реалізовувати культурно-освітній потенціал іноземних мов шляхом комбінації найсучаснішого змісту навчання мов, інноваційних форм, засобів та методів навчання, та урахуванні основних принципів навчання, а саме: принципу контекстного підходу до навчання іншомовного спілкування; принципу поєднання навчання міжкультурного спілкування з розвитком професійно-орієнтованої свідомості студентів; принципу опори на міжпредметні зв'язки, що дозволяють поєднати культурознавчі та професійно-орієнтовані знання; принципу опори на спектр відношень студентів до вивчення іноземних мов, у виборі форм іншомовного спілкування, а також засобів навчання [6, с.157-158].

Треба зауважити, що процес навчання іноземних мов майбутніх інженерів у Таврійському державному агротехнологічному університеті побудований з урахуванням принципів, вказаних вище. Дисципліна «Іноземна мова» охоплює вивчення загальнонавчальної іноземної мови з акцентом на культурі країн, мова яких вивчається, а також іноземної мови професійного спрямування відповідно до напрямку підготовки майбутніх фахівців. У викладанні іноземних мов

використовуються сучасні друковані джерела, а також аудіо, відео матеріали і мультимедійні програми, які сприяють формуванню позитивному відношенню студентів до вивчення дисципліни.

Враховуючи сказане вище, можна стверджувати, що культурно-освітній потенціал іноземних мов у системі професійної підготовки майбутніх інженерів може ефективно реалізовуватися при урахуванні основних принципів навчання, виборі сучасних доцільних змісту, форм, засобів та методів навчання, а також при формуванні позитивного відношення студентів до вивчення іноземних мов.

Список використаних джерел

1. Ісаєнко С.А. Формування професійної культури у студентів інженерно-технічних спеціальностей (на прикладі навчальної дисципліни „Англійська мова (за професійним спрямуванням”): Методичні рекомендації / С.А. Ісаєнко. – К.: ДЕДУТ, 2009. – 74 с.

2. Молоткова Н.В. Проектирование системы формирования профессиональной культуры инженера средствами физического воспитания : монография / Н.В. Молоткова, В.А. Гриднев, А.Н. Груздев. – Тамбов : Изд-во ГОУ ВПО ТГТУ, 2010. – 144 с.

3. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра з напрямку підготовки 6.100101 „Енергетика та електротехнічні системи в агропромисловому комплексі”. ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 1001 „Техніка та енергетика аграрного виробництва”. - К., 2010. – 29 с.

4. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра з напрямку підготовки 6.100101 „Енергетика та електротехнічні системи в агропромисловому комплексі”. ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 1001 „Техніка та енергетика аграрного виробництва”. К., 2010. – 12 с.

5. Програма з англійської мови для професійного спілкування. Колектив авторів: Г.Є.Бакаєва, О.А.Борисенко, І.І.Зуєнок, В.О.Іваніщева, Л.Й.Клименко, Т.І.Козимирська, С.І.Кострицька, Т.І.Скрипник, Н.Ю.Тодорова, А.О.Ходцева. – К.: Ленвіт, 2005 – 119 с.

6. Ремизова Л. П. Культурно-образовательный потенциал иностранных языков в системе подготовки специалистов в вузе (На примере английского языка) : Дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Ремизова Людмила Павловна. - Комсомольск-на-Амуре, 2002. - 203 с.